

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

«Європейські стандарти у сфері цивільного судочинства» / Н. Ю. Голубева, І. В. Андронов, І. О. Бут. Одеса, 2021. С. 64.

2. Єдиний державний реєстр судових рішень. Електронний ресурс: <https://reyestr.court.gov.ua> (станом на 4 травня 2023 року).
3. Рекомендації судам першої та апеляційної інстанції на випадок захоплення населеного пункту та/або суду чи безпосередньо загрози його захоплення : Розпорядження Голови Верховного Суду від 13.03.2022 № 6/0/9-22 [Електронний ресурс] // Верховний Суд. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/war/Recomendatsii.pdf
4. Ухвала у справі № 540/1285/22 (провадження № К/990/6017/23). Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду. Єдиний державний реєстр судових рішень: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109476405>, 2023, березень, 10.

Ключові слова: правосуддя, судочинство, воєнний стан, процесуальні строки, поновлення процесуальних строків, поважні причини пропуску строку.

Key words: justice, judiciary, martial law, procedural time limits, renewal of procedural time limits, valid reasons for missing the time limit.

КИКОТЬ АРТЕМ ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного процесу*

ДОСТОВІРНІСТЬ ТА ДОСТАТНІСТЬ УСНИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Із проведенням конституційної та судової реформи в Україні суттєвих змін зазнав інститут доказування в цивільному процесі. Згідно положень Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» поряд із уже закріпленими ознаками належності та допустимості доказів в ЦПК України було регламентовано ознаки достатності і достовірності доказів (статті 79, 80 ЦПК України), тож подальше дослідження таких змін в науковому полі є необхідним.

Згідно частини 1 статті 79 ЦПК України достовірними є докази, на підставі яких можна встановити дійсні обставини справи. Питання про достатність доказів для встановлення обставин, що мають значення для справи, суд вирішує відповідно до свого внутрішнього переконання. Аналізуючи положення частини 2 статті 89 ЦПК України, стосовно того, що суд оцінює достовірність кожного доказу окремо та в їх сукупності, стає зрозуміло, що встановлення достовірності доказів потребує розумової діяльності судді, що будується за його внутрішнім переконанням в результаті аналізу та надання відповідної оцінки.

Поняття «достовірність» в словниках трактується як таке, що не викликає сумнівів, є цілковито вірним. Виходячи з даного тлумачення,

зрозуміло, що достовірним може вважатися той доказ, який має високу доказову спроможність, тобто у суду та у сторін спору не виникає сумніву щодо можливості доведення обставин, які стосуються предмету доказування [1, с. 41–48].

Чинний ЦПК України не виділяє окремого поняття «усні докази», проте на практиці усними доказами вважають пояснення сторін і третіх осіб та показання свідків. Згідно статті 76 ЦПК України, доказами є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи [2].

Показання свідка це найбільш вживаний засіб доказування у цивільному процесі. Свідок – це юридично незацікавлена особа, яка не виступає стороною судового спору. Проте, така процесуальна характеристика не позбавляє таку особу іншої заінтересованості, припустимо, як товариша, колегу, родича. Саме тому судом при допиті встановлюється характер відносин свідка з усіма учасниками справи. Такий підхід дає змогу надати вірну оцінку достовірності його показань.

Процедура верифікації усних доказів на достовірність є складною та потребує відповідної компетенції суду. У процесі судочинства сумнівні стосовно усних доказів, зазвичай, викликають: очевидно неправдиві пояснення сторін, третіх осіб, неправдиві показання свідків.

У випадку наявності сумнівів стосовно достовірності того чи іншого усного доказу суд здійснює порівняльний аналіз такого доказу з іншими доказами у справі: як усними так і письмовими, а також електронними. Якщо під час такого аналізу з'ясовуються певні взаємвиключні протиріччя у наданій інформації, це свідчить про недостовірність такого усного доказу. За таких обставин виникає потреба усунення даних протиріч через подання додаткових доказів чи спростування вже наданих. За необхідності, через клопотання учасників справи або за власною ініціативою суду, проте таке витребування можливе коли він має сумніви у добросовісному здійсненні учасниками справи їхніх процесуальних прав або виконанні обов'язків щодо доказів, або ж у випадках, коли це необхідно для захисту малолітніх чи неповнолітніх осіб. Суд може призначити експертизу, якщо наявні сумніви стосовно певних доказів [3, с. 75–80].

Також можливе проведення експертизи із застосуванням спеціального засобу комп'ютерного поліграфа – це опитування із застосуванням поліграфа, що відносяться до розділу психологічних судових експертиз (пункт 6.8 Наказ Міністерства юстиції України № 53/5 «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень»).

Виходячи з вищезазначеного, достовірним вважається той усний доказ, який не було спростовано в процесі доказування.

Відповідно до частини 1 статті 80 ЦПК України, достатніми є докази, які у своїй сукупності дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, що входять до предмета доказування. В кожній окремій справі достатність доказів оцінюється по різному, адже неможливо точно вказати необхідну кількість доказів,

яких буде достатньо для встановлення певних обставин судом. Важливо розуміти, що доказів може бути достатньо лише тоді, коли суд може винести цілком обґрунтоване процесуальне рішення у справі. Так, достатність – це, по суті, питома вага доказової бази, і коли на умовних терезах суду доказів стає достатньо для прийняття справедливого рішення – це і є моментом, коли умова достатності виконується судом при здійсненні правосуддя.

Проте якщо наявний лише один непрямий доказ у справі, суд не може ґрунтувати на ньому своє рішення, адже цей доказ не підтверджує наявності чи відсутності певних обставин, а говорить про ймовірність наявності або відсутності таких обставин. Визначення достатності доказів ускладнюється, коли докази учасників справи мають протиріччя, або наявні сумніви у достовірності певних доказів. Дана проблема вирішується через подання додаткових уточнюючих доказів, які будуть підтверджувати або спростовувати вже наявні докази у справі. Таким чином, достатність доказів встановлюється шляхом аналізу усієї сукупності досліджених судом доказів, на основі яких суд приходить до однозначного висновку щодо наявності чи відсутності певних обставин справи.

Список використаних джерел:

1. Новікова Н. А. Поняття та ознаки свідка в цивільному процесі. *Право і суспільство*. 2016. № 6. С. 41–48.
2. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492.
3. Буряк Л. С. Правова природа висновку експерта як засобу доказування в цивільному процесі. *Криміналістичний вісник*. 2014. № 1 (21). С. 75–80.

Ключові слова: достовірність, достатність, усні докази, експертиза, цивільний процес.

Key words: credibility, sufficiency, oral evidence, examination, civil process.

КИСЕЛЬОВ ВАДИМ КОСТЯНТИНОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного процесу,
суддя Суворовського районного суду м. Одеси*

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Законом України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. № 389-VIII передбачено, зокрема у ст. 10, 12-2, що період дії воєнного стану не можуть бути припинені та обмежені повноваження судів. Суди в умовах правового режиму воєнного діють виключно на підставі, в межах повноважень та в спосіб, визначені Конституцією України та законами України [1].

Павлова Юлія Сергіївна

Перспективи запровадження інституту присудової медіації
в Україні 631

Притуляк Валерій Миколайович

Виконання рішень в умовах військового стану з урахуванням
змін від 11.04.2023 року. 634

Полуніна Ольга Олександрівна

Робота судів України в умовах воєнного стану. 637

Stoianova Tetiana Anatolievna

Social ties as a tool to reduce domestic violence among
Ukrainian refugees. 640

Факас Ілона Борисівна

Аналіз функціонування підсистеми відеоконференцз'язку ЄСІТС
у цивільному судочинстві 642

Цал-Цалко Юлія Юліївна

Конституційне право на апеляційний перегляд справи:
теоретичні та практичні аспекти 645

Гончарук Анастасія Сергіївна

Поновлення процесуальних строків в умовах війни:
проблемні аспекти 648

Кикоть Артем Володимирович

Достовірність та достатність усних доказів у цивільному
процесі України 650

Кисельов Вадим Костянтинович

Особливості здійснення цивільного судочинства
в умовах воєнного стану. 652

Петренко Наталія Дмитрівна

Притягнення до відповідальності за неповагу до суду:
досвід Австралії 656

Привиденцев Олександр Геннадійович

Мультимедійне повідомлення як доказ у цивільному судочинстві:
окремі аспекти використання 658

Сатановська Олена Валентинівна

Право на житло: правовий аналіз 662

Федорчук Юлія Олександрівна

Деякі особливості стягнення заборгованості,
що вчиняються нотаріусом під час дії воєнного стану. 665

Фаєнко Віолетта Віталіївна,

Привиденцев Олександр Геннадійович

Заходи кримінально-правового характеру
щодо юридичних осіб. 667